Afscheid van André Baars:
‘Het is zoals het is… en nu weer verder’

André Baars (59) legde begin november zijn ambt neer als burgemeester van Ermelo. Geen gemakkelijk besluit, maar gezien de bestuurlijke situatie onontkoombaar. Bijna negen jaar mocht hij burgervader zijn. De periode eindigde met ophef en rumoer. In dankbaarheid kijkt hij terug op de eerste zeven jaren. De ‘vette jaren’. Alles wat daarna kwam, wil hij het liefst zo snel mogelijk vergeten. “Geloof me, ik wilde Ermelo deze ellende besparen.”

door Marco van den Berg

De afspraak voor het afscheidsinterview is bij hem thuis, aan de rand van de bosrijke ‘Koninginnebuurt’ in Noord. Een rustig straatje langs het spoor waar het Te Koop-bord in zijn tuin direct de aandacht trekt. Een dag eerder zijn meerdere kijkers langs geweest. Baars lacht: hij moest nog aanpoten om alles aan kant te krijgen. “Ik verwacht vandaag de eerste biedingen,” vertelt hij monter. In de woonkamer twinkelen lichtjes van een mini-kerstboom en klinkt zacht klassieke muziek. De kat geeft kopjes aan de verslaggever. “Als je ‘m zat bent, druk je ‘m gewoon weg hoor,” zegt Baars. Opnieuw die lach. Het moet gezegd: hij oogt ontspannen. Opgelucht misschien?

Het is geen makkelijke tijd geweest. Begin november legde hij zijn ambt neer. Baars kreeg naar eigen zeggen geen vertrouwen van de overige collegeleden. Er lag een rapport dat ruimte bood tot herstel, maar de wethouders wilden niet met hem verder. “Dus heb ik de eer aan mijzelf gehouden.” We spreken af dat we hem niet als ‘het slachtoffer’ willen presenteren. Een verhaal kent altijd meerdere kanten. Bovendien wil Baars geen olie op het vuur gooien. Dit afscheidsinterview is bedoeld om iets af te ronden. Ook al is het te vroeg om rimpels glad te strijken.

Meer reizen

De ex-burgemeester wil weg uit Ermelo. Geen vlucht. “O nee, zo zit deze Achterhoeker niet in elkaar”, zegt hij vrolijk. “Maar ik wil geen spanning oproepen door mijn aanwezigheid.” Dus verhuizen. “Ik denk aan een appartement in de buurt van Arnhem. Geen tuin, want dat kost teveel tijd. Ik verwacht dat ik voor een nieuwe baan meer moet reizen.”

Baars wijst op de stapel met wenskaarten, onderin de boekenkast. In alle hoeken van de kamer staan vazen met prachtige bloemen. In de afgelopen weken werd hem door veel Ermeloërs een hart onder de riem gestoken. “Ontelbaar veel appjes en telefoontjes, maar ook inwoners die aan de deur kwamen of die me op straat aanspreken.” Het moge duidelijk zijn: hij is er bijzonder door getroost. “Op straat noemen ze mij nog steeds burgemeester. Dat is voor iedereen even wennen…” Met een knipoog: “Ik zeg dan beleefd: ho ho, ik wás uw burgemeester”.

Vanuit zijn ambt vond hij het ongepast om uitgebreid te reageren op verhalen in de krant en berichten op internet. Ook al was de inhoud soms ronduit smadelijk en lasterlijk. “Ik wil open en eerlijk in gesprek met mensen. Ik ga niet via de krant met modder gooien.”

Rijk verenigingsleven

De eerste zeven jaar van zijn ambtstermijn heeft hij als bijzonder prettig ervaren. Baars roemt de unieke natuur in Ermelo, maar ook het rijke verenigingsleven en de vele voorzieningen – allemaal van een ongekend hoog niveau voor een gemeente van slechts 27.000 inwoners. Een Ermeloër heeft alle reden om trots te zijn, weet Baars. Als hoogtepunten in zijn termijn noemt hij nieuwbouwprojecten als De Verbinding en Groevenbeek-Noord. Ermelo koos onder zijn leiding voor een stap voorwaarts. Niet krimpen, maar groeien.

Wat hij het meeste gaat missen? De ontmoetingen natuurlijk. Vooral als de Veluwse achterdocht wat verdween en mensen hun harten durfden te openen. Ook kon hij meerdere inwoners helpen die in nood verkeerden. Niemand heeft tevergeefs bij hem aangeklopt. Zelfs niet de mensen die in de media verkondigden dat hij hen in de kou liet staan. “Misschien had ik in sommige gevallen juist wat zakelijker moeten zijn.”

Beste gemeentebestuurder

Voordat Baars naar Ermelo kwam was hij docent Bouwkunde en dertien jaar wethouder in de gemeente Bronckhorst. In het jaar dat hij de onderhandelingen leidde over het woningbouwprogramma in de Achterhoek belandde Baars prompt in de top vijf van beste gemeentebestuurders in Nederland. Hij viel op, maar twijfelde over het burgemeesterschap. “Ik had geen partner en vroeg mij af of ik dan wel geschikt zou zijn voor zo’n functie.” Maar niemand in Ermelo heeft daar ooit een probleem van gemaakt, vertelt hij openhartig.

Om te klankborden kon Baars altijd wel een vriend of familielid bellen. “Na een drukke raadsvergadering ging ik vaak even tv kijken of een boek lezen. Ik kon dat prima zelf een plek geven.” Dat een partner je soms ongevraagd de spiegel voorhoudt, is misschien wel een gemis. “Ik houd van duidelijkheid en directe communicatie. Ik zeg altijd: nee is ook een antwoord. Ook in je rol als bestuurder. Inwoners moeten weten waar ze aan toe zijn.” Niet iedereen vindt dat even prettig, daarom probeert hij er ook wel rekening mee te houden. “In het eerste jaar tikte de gemeentesecretaris mij op de schouder. Zeg André, jij bent wel de burgemeester hè. Hij bedoelde: ook als ik met ambtenaren stond te dollen, bleven mensen mij zien in die rol. Er hangt altijd meer gewicht aan je woorden.”

Pijnpunten benoemen

Misschien had hij soms iets meer geduld moeten bewaren, vertelt Baars. Om ruimte te bieden aan anderen, maar ook om zichzelf te beschermen. In de afgelopen twee jaar heeft hij naar eigen zeggen vaak de kastanjes uit het vuur gehaald, door eerlijk te benoemen waar pijnpunten lagen. Bij gevolg dat-ie zelf onderdeel werd van een discussie. “Ik denk ook weleens: je bent er zelf ingestonken. Eigen stomme schuld.”

Jarenlang had Ermelo een rustig politiek klimaat, schetst Baars. “Dat veranderde allemaal door de coalitievorming in 2018.” De oppositie greep de macht. Het CDA - de grootste partij in Ermelo – stond buitenspel. “Dat men na veertig jaar toe was aan een coalitie zónder het CDA kan ik mij best indenken. Maar op deze manier? Nee…” Dat hij zelf van CDA-huize is, doet niet ter zake, vindt Baars. Het voelde alsof de revolutie was uitgebroken. “Dat ik daar niet enthousiast over was, heeft in het begin veel kwaad bloed gezet bij wethouders. Terwijl ik dat in mijn beleving niet naar de buitenwereld heb geuit. Maar gewoon intern, binnen het college.”

Toonzetting

Vanaf het eerste moment groeiden de verhoudingen scheef, constateert Baars. In maart was de coalitie gevormd en de nieuwe wethouders kregen tijd om in te werken. Door de verbouwing van het gemeentehuis zaten de collegeleden ver uit elkaar. Sommigen werkten liever thuis. Het contact was beperkt. Baars vond het ook lastig om te dealen met ‘de negatieve toonzetting’, vertelt hij. “Alles wat het vorige college had gedaan, was opeens fout. Maar men vergat dat ik en Laurens Klappe daar ook onderdeel van hadden uitgemaakt.”

Hij voelde zich niet geroepen om het vorige college te verdedigen. “Maar ik wilde ook niet steeds de ongenuanceerde kritiek incasseren… Misschien had ik dat vanaf het eerste moment duidelijker moeten uitspreken. Zo van: jongens, dit willen we niet… Maar ik wilde rustig beginnen en niet de knuppel in het hoenderhok gooien. Ja, het voelde als een flinke spagaat.”

Pas in september 2018 volgde de eerste heisessie om strubbelingen te bespreken. Achteraf gezien veel te laat, zegt Baars. Ook toen hij het verzoek kreeg om de nieuwe wethouders meer te gaan coachen, werd dat geen succes. Zijn inbreng werd als te dwingend ervaren. “Ik deed het niet anders dan daarvoor… Echt niet. De wethouders bepaalden de politieke richting, maar ik gaf wel mijn mening. Ik adviseerde en waarschuwde voor mogelijke consequenties. Dat hoort bij je rol. Als het op besluitvorming aankwam, volgde ik de wethouders.”

Vanuit de relatie

Zijn manier van werken is: je begint bij de persoon, bij de relatie. Maar dat kwam niet uit de verf in dit laatste college. Dat Baars niet eerder wilde opstappen, heeft een eenvoudige reden. “Ik probeerde de eindstreep te halen met deze mensen. Voor mezelf, maar ook voor hen. Geloof me, ik wilde Ermelo deze ellende besparen. Ik had de stille hoop dat het beter zou gaan als we als college op de nieuwe plek bij elkaar zaten. Maar het verbeterde niet.”

Dat hij vervolgens zelf in een kwaad daglicht kwam te staan, heeft ook niet meegeholpen. BNNVARA maakte een uitzending over de vergunningsprocedure voor het eendenbedrijf Tomassen Duck-To. Baars werd neergezet als een gemeentebestuurder die zich voor het karretje van een ondernemer liet spannen. Zelf wilde de burgemeester niet reageren in de uitzending, maar hij werd overvallen door het cameerateam. “Nee, dat was niet fraai… Achteraf gezien had ik dat anders moeten aanpakken. Maar ik had geen vertrouwen in de programmamakers.”

Hoewel hij alle aantijgingen rondom ‘de kwestie Tomassen’ kan pareren, raakte het imago van Baars beschadigd. “Voor mijzelf weet ik: ik heb alles naar eer en geweten gedaan.” Dat de pijlen vooral op hem werden gericht, vindt hij bovendien oneerlijk. “Bij handhavingszaken is het altijd een collegeaangelegenheid; je neemt die besluiten niet in je eentje, dat doe je samen.”

Motorfiets

De kat ligt ondertussen vredig op de stoel te spinnen. Baars schenkt nog een kop koffie in en vertelt over zijn passie voor golf. “Vier uurtjes per week. Het is heerlijk. Je speelt samen met anderen, maar eigenlijk speel je tegen jezelf. Als ik onrustig ben in mijn hoofd, sla ik geen bal. Ja, je zou het gerust therapeutisch kunnen noemen.” Toen hij in Ermelo begon, viel direct zijn grote motorfiets op. Een dure hobby die hij een aantal jaren geleden heeft beëindigd. “Ik was al die jaren schadevrij gebleven en dacht: nu is het mooi geweest.”

Diep in zijn hart zou hij het liefste burgemeester willen blijven. “Maar wat ik nu heb meegemaakt, gun ik niemand.” Daarom overweegt hij ‘iets in de non-profit sfeer’. Een bestuursfunctie bij een school of zorgorganisatie, bijvoorbeeld. “Ik vind wel iets. Dat komt best goed.” Weer die glimlach. “Mensen verwachten dat ik nu helemaal down ben, maar dat heb ik niet. Dit is mij gewoon overkomen en ik heb willens en wetens het bijltje erbij neer gegooid. Het kon gewoon niet anders. Dat is de situatie.” Hij valt even stil. “Ik heb een bijzondere tijd gehad in Ermelo en ben enorm dankbaar voor alle mensen die ik heb leren kennen. Het is zoals het is. En nu weer verder.”

Bekijk ook de digitale boodschap van André Baars via deze QR-code. Ook te bekijken op www.ermelo.nl/baars